

Załącznik
do Uchwały Nr LVII/419/2024
Rady Powiatu w Gryfinie
z dnia 7 marca 2024 r.

**PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE GRYFIŃSKIM
NA LATA 2024-2026**

**Opracowanie:
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Gryfinie**

Gryfino, dnia 7 marca 2024 r.

SPIS TREŚCI:

I.	Wstęp.....	3
II.	Zadania powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	6
III.	Diagnoza środowiska	10
IV.	Analiza systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu gryfińskiego	15
	IV.1. Rodzinne formy pieczy zastępczej	18
	IV.2. Instytucjonalne formy pieczy zastępczej	26
	III.3. Wsparcie usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej	30
V.	Organizowanie szkoleń oraz wsparcia dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka	32
VI.	Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024 – 2026	35
VII.	Cele i zadania programu	36
VIII.	Adresaci i realizatorzy programu	44
IX.	Planowane źródła finansowania	45
X.	Monitoring ewaluacja	48
XI.	Zakończenie	49

I. WSTĘP

System pieczy zastępczej w Polsce to wspólne działania osób i instytucji mające na celu zapewnienie właściwej opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodziców. Regulacje prawne w kwestiach dotyczących wspierania rodziny oraz organizacji systemu pieczy zastępczej zawiera ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 2 ust. 2 w/w ustawy, system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła kompetencje pomiędzy samorząd gminny i powiatowy. Do zadań własnych gminy należy praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych a zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej należy do zadań własnych powiatu. Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej wykonuje starosta za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Zarządzeniem Nr 93/2011 Starosty Gryfińskiego z dnia 22 września 2011r., Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie gryfińskim.

Art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązuje powiat do opracowania i realizacji 3-letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej, który będzie zawierał między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy. Program powinien uwzględniać założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej z uwagi na konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Pierwszy taki program opracowany dla Powiatu Gryfińskiego obowiązywał w latach 2015-2017, drugi w latach 2018-2020 i kolejny w latach 2021-2023. W związku z upływem okresu obejmowania zachodzi konieczność opracowania kolejnego Programu, który jest kontynuacją dotychczas realizowanego. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy

zastępczej na lata 2024-2026 w dalszej części zwany „Programem” został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie we współpracy z innymi podmiotami działającymi w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej w Powiecie Gryfińskim. Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu gryfińskiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodziną biologiczną.

Do opracowania niniejszego dokumentu wykorzystano: sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, sprawozdania i informacje własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie oraz informacje przygotowane przez gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Gryfińskiego, Sąd Rodzinny w Gryfinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Gryfinie, Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Starostwa Powiatowego w Gryfinie, Komendę Powiatową Policji w Gryfinie.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 jest kontynuacją działań podjętych w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023. Przedstawiony program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu dotychczasowych działań, ustaleniu priorytetów po 3 latach trwania poprzedniego programu, zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie Gryfińskim, a także ustala limit rodzin zastępczych zawodowych na kolejne 3 lata.

Podstawa prawna

Działania uwzględnione w niniejszym Programie podejmowane i realizowane są w oparciu o:

- 1) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Konwencję o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.;
- 3) Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- 4) Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- 5) Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 6) Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 7) Ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- 8) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej;

- 9) Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej;
- 10) Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023 – 2029.

Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka a organy władzy publicznej mają obowiązek ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Regulacje dotyczące opieki i wychowania dziecka poza rodziną biologiczną zawarte w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nakładają na samorząd powiatowy obowiązek zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

II. ZADANIA POWIATU Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
 2. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
 3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.
 4. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.
 5. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.
 6. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
 7. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa.
 8. Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
 9. Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.
 10. Wprowadzenie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, ich aktualizowanie i usuwanie.
 11. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej albo rodzinnym domu dziecka.
- oraz

12. Finansowanie:

- a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

13. Sporządzanie zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminie do dnia 31 stycznia danego roku - za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku, do dnia 31 lipca danego roku - za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku.

14. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8.

Zadania Powiatu Gryfińskiego w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie wskazanego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, na mocy Zarządzenia Nr 93/2011 Starosty Gryfińskiego z dnia 22 września 2011 r.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy:

- 1. prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2. kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;

3. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
4. zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
5. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
6. zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
7. zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
8. organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
9. współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, centrum usług społecznych, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
10. prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
11. zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
12. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
13. prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
14. przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

15. zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
16. zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
17. przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
18. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
18. organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki;
19. wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie.

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie w dniu 03.01.2012 r. wydał Zarządzenie Nr 1/2012, w którym powołał zespół ds. pieczy zastępczej przy PCPR w Gryfinie, który aktualnie pracuje w składzie:

- koordynatorzy pieczy zastępczej
- pracownik socjalny
- psycholog
- pedagog.

Uchwałą Zarządu Powiatu nr 182/2019 z dnia 24.10.2019 r. uchwalony został nowy Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie, w którego III rozdziale zapisano, że w strukturach Centrum wyodrębniona została sekcja ds. wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Zadania związane z realizacją ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.) wykonuje 12 pracowników sekcji (8 koordynatorów, pracownik socjalny, inspektor, starszy inspektor, konsultant).

W celu dokonania diagnozy sytuacji opiekuńczej na terenie powiatu gryfińskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie wystąpiło do wszystkich ośrodków pomocy społecznej o dane niezbędne do dokonania analizy. **Po analizie danych, przekazanych przez ośrodki ustalono, że w Powiecie Gryfińskim 130 rodzin korzysta aktualnie z pomocy asystenta rodziny w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Liczba dzieci pozostających w tych rodzinach wynosi 297.**

Rodziny biologiczne wskazane przez ośrodki pomocy społecznej, zmagają się z licznymi problemami, które zaburzają ich prawidłowe funkcjonowanie, są to m.in. uzależnienia rodziców, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziców powiązana z niepełnosprawnością intelektualną, zaniedbywanie nauki i nie realizowanie przez dzieci obowiązku szkolnego, demoralizacja nieletnich, brak pracy i stałego źródła dochodu, który ma wpływ na złe warunki socjalno – bytowe rodzin.

Tworząc powiatowy system pieczy zastępczej należy pamiętać, że najistotniejszą sprawą jest umacnianie rodziny naturalnej. Każda rodzina na skutek narastających problemów np. uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności itp. może potrzebować wsparcia i pomocy. Taką pomoc powinny świadczyć instytucje i placówki, które zakresem swojej działalności nastawione są na wspomaganie rodziny.

Oddzielenie dziecka od rodziców jest zawsze środkiem drastycznym, który powinien być zastosowany tylko wtedy, gdy inne środki zostały wykorzystane lub, gdy dobro dziecka jest zagrożone. Tworząc program rozwoju pieczy zastępczej należy więc przede wszystkim skupić się na podejmowaniu działań zmierzających do wsparcia i zachowania rodziny naturalnej.

Ilość rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w poszczególnych gminach

Gmina	Ilość rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny			Ilość dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Lata	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Banie	16	14	12	13	29	29
Cedynia	12	6	6	33	22	22
Chojna	17	20	16	38	45	37
Gryfino	37	37	40	75	83	78
Mieszkowice	18	18	18	41	41	41
Moryń	12	10	14	26	20	27
Stare Czarnowo	22	21	8	47	45	19
Trzcińsko-Zdrój	brak asystenta	6	7	brak asystenta	16	21
Widuchowa	14	11	9	38	28	23
Ogółem	148	143	130	311	329	297

Wśród rodzin objętych tą formą wsparcia, w 12 istnieje wysokie ryzyko umieszczenia 30 dzieci w pieczy zastępczej, z czego 11 nie osiągnęło jeszcze 10. roku życia. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dzieci te powinny trafić do rodzinnych form pieczy zastępczej, 19 dzieci może zostać umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Problemami, które dominują w rodzinach objętych pomocą asystenta rodziny i mogą spowodować odebranie dzieci rodzicom i umieszczenie w pieczy zastępczej są:

- uzależnienia
- niepełnosprawność rodziców, często intelektualna
- samotne wychowywanie dzieci powiązane z wielodzietnością i niezaradnością
- przemoc w rodzinie
- niegospodarność finansowa.

W celu uniknięcia konieczności izolowania dzieci od rodziców naturalnych, najbardziej pożądane wydaje się umożliwienie rodzinom potrzebującym wsparcia, łatwego dostępu do specjalistów np. psychologa czy pedagoga, nieodpłatne korzystanie

z poradnictwa i systemowej terapii rodzinnej oraz korzystanie z pomocy asystenta rodziny czy rodziny wspierającej (instrumenty będące w dyspozycji gminy).

Wszystkie ośrodki pomocy społecznej przekazały informacje, że prowadzą pracę z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ma ona charakter stały i wielotorowy m.in. wsparcie asystenta rodziny i pracownika socjalnego, poradnictwo psychologiczne, pomoc prawna, terapia i mediacje, grupy wsparcia, trening kompetencji w Mieszkaniu Treningowym, pomoc finansowa dostosowana do potrzeb rodziny itp. W części gmin funkcjonują placówki wsparcia dziennego, dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Zdarzają się jednak sytuacje, w których ze względów bezpieczeństwa dzieci nie mogą dłużej pozostawać w środowisku rodzinnym.

Z informacji Komendanta Powiatowego Policji w Gryfinie wynika, że w latach 2021-2023 Policja ujawniła i odnotowała 71 przypadków przemocy domowej, w których stroną poszkodowaną były kobiety i dzieci. W ostatnich latach znacząco wzrosła liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w związku z przemocą domową. W związku z powyższym PCPR w Gryfinie prowadzi program korekcyjno-edukacyjny oraz psychologiczno-terapeutyczny dla sprawców przemocy, współpracując w tym zakresie z sądem i z Policją. W latach 2021-2023 w obu programach uczestniczyło:

w roku 2021 – 28 osób (ukończyło 17)

w roku 2022 – 28 osoby (ukończyło 18)

w roku 2023 – 18 osób (ukończyło 14).

W roku 2023 po raz pierwszy był realizowany program wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Program składał się z dwóch części: edukacyjnej oraz psychologiczno-terapeutycznej. Do programu przystąpiło 13 osób i wszystkie osoby ukończyły ten program.

W ramach poradnictwa specjalistycznego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w PCPR w Gryfinie skorzystało:

2021 – 217 osób

2022 – 239 osób

2023 – 316 osób.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracuje z sądem w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci, których rodzice zostali pozbawieni lub ograniczeni we władzy rodzicielskiej. Skalę problemu odzwierciedla liczba rodzin znajdujących się pod dozorem kuratora sądowego.

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Gryfinie, liczba prowadzonych nadzorów opiekuńczych w latach 2021-2023 przedstawia się następująco:

w roku 2021 – 191 spraw – 353 dzieci

w roku 2022 – 171 spraw – 313 dzieci

w roku 2023 – 160 spraw – 324 dzieci.

Analizując dane własne, gromadzone w sprawozdaniach za lata 2021-2023 zaobserwowano, że dzieci pochodzące z rodzin niewydolnych wychowawczo, pokoleniowo borykających się licznymi problemami, często są umieszczane przez sąd w rodzinach zastępczych spokrewnionych, najczęściej dziadków lub w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w przypadku dzieci sprawiających problemy wychowawcze.

Ilość postanowień sądu dot. nieletnich, wobec których zastosowano nadzór kuratora na podstawie ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich w związku z ich demoralizacją wyglądała następująco:

w roku 2021 – brak danych

w roku 2022 – 6 nieletnich

w roku 2023 – 22 nieletnich.

W badanym okresie, sąd wydał 7 prawomocnych postanowień o umieszczeniu osoby nieletniej w młodzieżowym ośrodku wychowawczym oraz 2 prawomocne postanowienia o umieszczeniu osoby nieletniej w zakładzie poprawczym.

Z informacji uzyskanych z Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Gryfinie oraz z Sądu Rejonowego w Gryfinie – Wydział Rodzinny i Nieletnich wynika, że dokonano zmiany przepisów dot. kierowania nieletnich do młodzieżowych ośrodków wychowawczych. Obie instytucje wskazały utrudnienia w realizacji tych postanowień.

Specjalistyczną pomoc i wsparcie na terenie naszego powiatu świadczy również Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gryfinie i Filia w Chojnie. W ramach swojej oferty poradnia organizuje warsztaty dla rodziców podnoszące kompetencje wychowawcze, oraz realizuje na terenie szkół/przedszkoli/placówek warsztaty profilaktyczne dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców dot. zachowań ryzykownych/uzależnień – alkohol, narkotyki, środki psychoaktywne, telefon, gry komputerowe oraz w zakresie przeciwdziałania przemocy – cyberprzemoc, hejt w sieci, kreowanie swego wizerunku w sieci itp.

W obu placówkach prowadzone są dyżury specjalistów m.in. psychologa, doradcy zawodowego i logopedy. Do poradni zgłaszają się również rodzice, których dzieci są zagrożone niedostosowaniem społecznym lub mają problemy emocjonalne.

Po dokonanych badaniach poradnia wydaje opinie w sprawie objęcia tych dzieci pomocą psychologiczno-pedagogiczną lub orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na zagrożenie niedostosowaniem społecznym. Wybór kształcenia należy do rodzica/opiekuna.

Liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego wydanych z uwagi na zagrożenie niedostosowaniem społecznym:

w roku 2021 – 17

w roku 2022 – 13

w roku 2023 – 16

Liczba opinii wydanych w sprawie objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną:

w roku 2021 – 374

w roku 2022 – 334

w roku 2023 – 372

Ponieważ zdarzają się sytuacje, w których nieuniknione jest odizolowanie dziecka od rodziny i zapewnienie mu opieki całodobowej, najbardziej przyjaznym środowiskiem są rodzinne formy pieczy zastępczej. Podążając za kierunkami polityki prorodzinnej oraz wymogami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Powiat Gryfiński winien podjąć działania w zakresie reorganizacji systemu pieczy instytucjonalnej w kierunku rodzinnej pieczy zastępczej.

IV. ANALIZA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU GRYFIŃSKIEGO

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku odpowiedniej opieki i wychowania przez rodziców. Najbardziej sprzyjającym dziecku rozwiązaniem jest wówczas umieszczenie go w rodzinnej pieczy zastępczej a w przypadku braku takiej możliwości w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza zapewnia:

- 1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- 2) przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje najczęściej na podstawie orzeczenia sądu. Zgodnie z art. 35 ust. 2 w/w ustawy, w przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka, z zastrzeżeniem art. 54 ust. 3d i art. 60 ust. 5. O zawartej umowie starosta niezwłocznie zawiadamia sąd. Ponadto, zgodnie z art. 58 w/w ustawy rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, a także na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, czyli w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

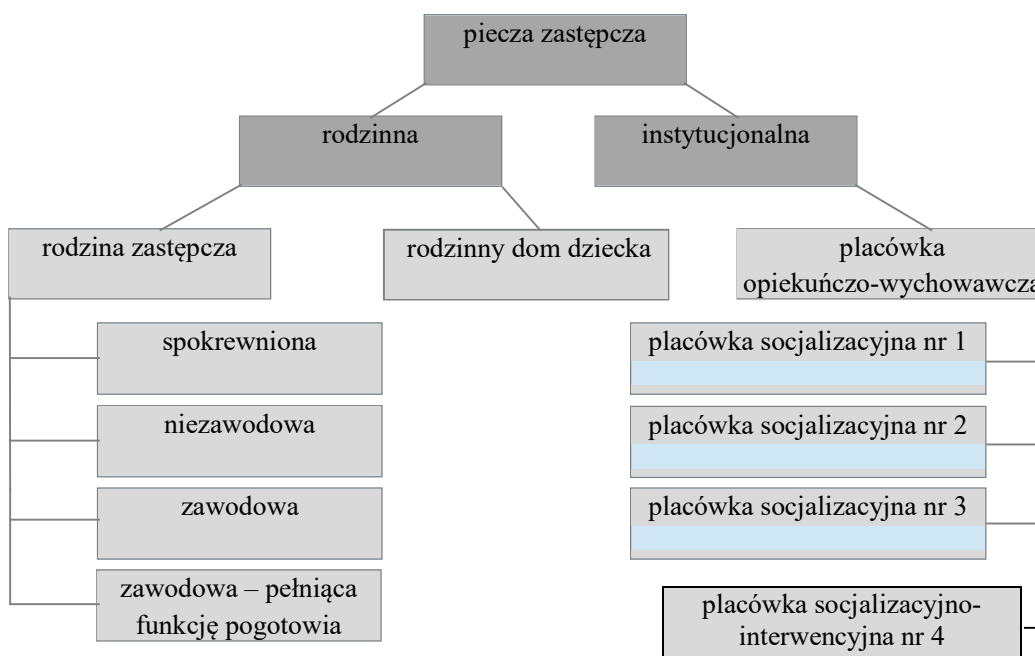
W Polsce piecza zastępcza sprawowana jest w dwóch formach:

- rodzinnej
- instytucjonalnej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. W przypadku osoby pełnoletniej, która podjęła dalszą naukę lub legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jej pobyt może zostać wydłużony do ukończenia 25. roku życia.

Zupełnie nowym prawem jest umożliwienie powrotu osoby pełnoletniej do pieczy zastępczej zgodnie z art. 37 ust. 4 w/w ustawy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej i po osiągnięciu pełnoletności opuściła dotychczasową rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą albo regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, może jeden raz powrócić, o ile spełnia wymagania określone w ust. 2 (tj. uczy się lub legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności), do dotychczasowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej za zgodą odpowiednio starosty albo marszałka województwa oraz odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej.

Organizacja systemu pieczy zastępczej w Powiecie Gryfińskim

Powyższy schemat informuje, że w Powiecie Gryfińskim funkcjonują obie formy pieczy zastępczej tj. rodzinna i instytucjonalna. W ramach rodzinnej pieczy zastępczej posiadamy różne jej formy, poza rodziną zastępczą zawodową specjalistyczną. Natomiast w ramach pieczy zastępczej instytucjonalnej posiadamy 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, w tym jedna z placówek pełni również funkcję interwencyjną.

IV. 1. RODZINNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodziny zastępcze:

a) spokrewnione,

b) niezawodowe

c) zawodowe, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;

2. rodzinne domy dziecka.

Rodziny spokrewnione - opiekę i wychowanie nad dzieckiem przejmują członkowie rodziny dziecka, będący wstępnym (dziadkowie, pradziadkowie) lub rodzeństwem.

Rodziny niezawodowe - tworzone są przez małżeństwo lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, w tym przez osoby z dalszej rodziny lub też osoby niespokrewnione z dziećmi.

Rodziny zawodowe (w tym rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne) tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Rodzinne domy dziecka – tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek mogą być wspierane przez **rodziny pomocowe**, które sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego nie sprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka.

Rodzice zastępczy oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej. Zapewniają dziecku dostęp do przysługujących mu świadczeń zdrowotnych, kształcenia, wyrównywania braków rozwojowych i szkolnych, a także zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań. Rodzice zastępczy zaspokajają dziecku jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne. Ponadto mają za zadanie zapewnić dziecku ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego prywatne życie,

jak również umożliwić kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowił inaczej.

ŚWIADCZENIA W RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

1. Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka zgodnie z obowiązującymi przepisami, na każde umieszczone dziecko, przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota:

- a) **899 zł** miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- b) **1.361 zł** miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

2. Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu RDD na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje dodatek nie niższy niż kwota **274 zł** miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

3. Rodzinie zastępczej zawodowej na dziecko umieszczone na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich przysługuje dodatek nie niższy niż kwota **274 zł** miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

4. Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługują świadczenia i dodatki określone przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, również po osiągnięciu przez dziecko pełnoletniości, jeżeli nadal przebywa w tej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, jeśli się uczy lub legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

5. Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka starosta może przyznać:

- 1) dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka;
- 2) świadczenie na pokrycie:
 - a) niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo,
 - b) kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo.

6. Rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową albo zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał,

wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych kosztów przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6 oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, umieszczonych w rodzinie zastępczej wraz z osobami tworzącymi tę rodzinę zastępczą.

7. Środki finansowe, o których mowa w pkt. 6, starosta jest zobowiązany przyznać rodzinie zastępczej zawodowej, w której umieszczono powyżej 3 dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6 oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6 oraz jeżeli potrzeba przyznania tych środków zostanie potwierdzona w opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

8. Rodzinie zastępczej zawodowej starosta może raz do roku przyznać świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje środki finansowe na:

1. utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka, w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinny dom dziecka na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych kosztów przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6 oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6 umieszczonych w rodzinnym domu dziecka wraz z prowadzącym rodzinny dom dziecka;
2. pokrycie kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka – do wysokości środków określonych w umowie, o której mowa w art. 62;

3. pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka – do wysokości środków określonych w umowie, o której mowa w art. 62.

WYNAGRODZENIE

1. Rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota 4100 zł.

2. Rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż 124% kwoty, o której mowa w pkt 1.

3. W przypadku gdy rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka nie sprawuje opieki nad dzieckiem z powodu umieszczenia dziecka w innej jednostce, (DPS, SOSW, MOW, MOS, SOW, hospicjum stacjonarnym, oddziale medycyny paliatywnej, areszcie śledczym, schronisku dla nieletnich, zakładzie karnym, zakładzie poprawczym, okręgowym ośrodku wychowawczym) albo opuszczenia rodziny zastępczej zawodowej lub rodzinnego domu dziecka przez ostatnie powierzone dziecko lub osobę, która osiągnęła pełnoletność, o której mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6 lub osobę opuszczającą rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnia, o której mowa w art. 37 ust. 5 i 6, nad którymi była sprawowana piecza zastępcza, rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka za okres pozostawania w gotowości do czasu powrotu dziecka z jednostki lub przyjęcia kolejnego dziecka otrzymują wynagrodzenie w wysokości 80% dotychczas otrzymywanego wynagrodzenia.

4. Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego, w której przebywa przez okres dłuższy niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż 3 dzieci lub co najmniej jedno dziecko, z orzeczeniem o niepełnosprawności, otrzymuje dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia.

5. Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej, otrzymuje świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% otrzymywanego miesięcznie wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

6. Rodzina zastępcza niezawodowa oraz małżonkowie lub osoby przeszkolone do pełnienia tej funkcji, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej otrzymują miesięczne wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż 20% kwoty, o której mowa pkt 1.

7. Wynagrodzenia, o których mowa w pkt 5 i 6, przysługują w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka w danym miesiącu kalendarzowym.

W Powiecie Gryfińskim świadczenia dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka regulują n/w przepisy:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zmianami);
- Zarządzenie Nr 2/2023 Dyrektora PCPR w Gryfinie z dnia 26.01.2023 r. w sprawie zasad udzielania świadczeń rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka.

oraz:

- Umowa o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej
- Umowa dla osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinie zastępczej i rodzinnym domu dziecka
- Umowa o prowadzenie rodzinnego domu dziecka.

W Powiecie Gryfińskim na dzień 31.12.2023 r., w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 195 dzieci w 131 rodzinach zastępczych. Wśród wszystkich rodzin zastępczych, 92 to rodziny spokrewnione z dzieckiem. W rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów przebywa 17 wychowanków z Powiatu Gryfińskiego, którzy pozostaną w nich do czasu usamodzielnienia się lub zmiany postanowienia sądu.

W latach 2021-2023 w Powiecie Gryfińskim funkcjonowała 1 rodzina zastępcza zawodowa, pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. W rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego w tym samym czasie może jednocześnie przebywać 3 dzieci, na dzień 31.12.2023 r. w pogotowiu rodzinnym przebywało 4 dzieci.

W latach 2021-2023 w Powiecie Gryfińskim funkcjonowały 3 rodziny zastępcze zawodowe, w których przebywa obecnie 15 dzieci. W zawodowej rodzinie zastępczej może przebywać jednocześnie 3 dzieci lub osób pełnoletnich kontynuujących naukę.

Od dnia 01.04.2023 r. w Powiecie Gryfińskim funkcjonuje 1 rodzinny dom dziecka, na dzień 31.12.2023 r. przebywało w nim 9 dzieci. W rodzinnym domu dziecka może przebywać w tym samym czasie łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób pełnoletnich kontynuujących naukę.

W latach 2021-2023 w Powiecie Gryfińskim sąd ustanowił 63 rodziny zastępcze,
w tym:

w roku 2021 – 21 rodzin, w których umieszczono 46 dzieci

w roku 2022 – 24 rodzin, w których umieszczono 55 dzieci

do dnia 31.12.2023 – 20 rodzin, w których umieszczono 40 dzieci.

**KOSZTY POBYTU DZIECI W RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ
W LATACH 2021-2023**

Lata	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Liczba rodzin zastępczych	141	148	145
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	222	239	242
Ogólna kwota świadczeń dla rodzin zastępczych	2062.626,36	2.337.596,89	2.683.686,84
Rodziny zastępcze spokrewnione			
Rodzaj świadczenia:			
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania	904.677,25	992.667,34	1.201.672,10
świadczenie jednorazowe na przyjęcie dziecka	1.800,00	8.800,00	5.200,00
dofinansowanie do wypoczynku	10.434,00	11.718,33	9.000,00
jednorazowe świadczenie losowe	-	-	-
Rodziny zastępcze niezawodowe			
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania	713.837,27	789.391,90	824.852,23
świadczenie jednorazowe na przyjęcie dziecka	16.386,00	15.400,00	7.700,00
dofinansowanie do wypoczynku	3.940,00	5.700,00	4.500,00
jednorazowe świadczenie losowe	-	-	-

Rodziny zastępcze zawodowe			
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania	142.618,65	213.692,84	350.803,50
świadczenie jednorazowe na przyjęcie dziecka	6.200,00	11.341,66	13.500,00
dofinansowanie do wypoczynku	1.500,00	6.000,00	4.500,00
dofinansowanie do remontu	-	-	5.000,00
jednorazowe świadczenie losowe	-	-	-
Zwrot kosztów utrzymania lokalu mieszkalnego	16.260,77	27.297,63	55.794,94
Rodziny zastępcze pomocowe			
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania	-	-	-
Rodzinne domy dziecka			
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania	207.469,30	224.284,10	164.905,68
świadczenie jednorazowe na przyjęcie dziecka	8.000,00	4.000,00	-
dofinansowanie do wypoczynku	2.500,00		4.500,00
pokrycie kosztów utrzymania lokalu mieszkalnego	27.003,12	22.303,09	26.758,39
dofinansowanie do remontu	-	5.000,00	5.000,00

Aby zostać rodziną zastępczą, kandydaci muszą przejść odpowiednie szkolenie i otrzymać zaświadczenie o uzyskaniu kwalifikacji. Warunku tego nie muszą spełniać rodziny zastępcze spokrewnione. Organizacją szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, zajmuje się organizator rodzinnej pieczy zastępczej. W latach 2021-2023 zgłosiło się 5 rodzin, które jako kandydaci na rodziny zastępcze zostały przeszkolone. W w/w okresie przeszkolono również 28 osób pełniących funkcje rodziny zastępczej niezawodowej, które zostały ustanowione przez sąd.

Bezpośrednim wspieraniem rodzin zastępczych w środowisku zajmują się koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnieni przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.

Praca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest niezwykle istotna dla całego systemu pieczy zastępczej. Koordynator pracuje w środowisku i jest w stałym kontakcie z dziećmi umieszczonymi w rodzinie zastępczej oraz osobami pełniącymi funkcje rodziny zastępczej lub prowadzącymi rodzinny dom dziecka.

Do zadań koordynatora należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny - we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynatorzy zatrudnieni w Powiecie Gryfińskim

Rok	Liczba rodzin zastępczych	Liczba koordynatorów	Potrzeby w zakresie zatrudnienia koordynatorów
2021	141	7	2
2022	148	8	2
2023	131	8	1

IV. 2. INSTYTUCJONALNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo – wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo – terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza zobowiązana jest zapewnić dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokojenie jego niezbędnych potrzeb emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych. Zadaniem placówki jest realizowanie przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku, podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny, a także umożliwianie kontaktu dziecka z rodzicami i osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej. Placówka zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych, obejmuje podopiecznego działaniami terapeutycznymi i zapewnia mu korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych. Zaspokojenie wyżej wymienionych potrzeb placówka realizuje na poziomie obowiązującego standardu opieki i wychowania.

Skierowanie dziecka pozbawionego opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo - wychowawczej, następuje w przypadku gdy brak jest możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej. W placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno – terapeutycznego umieszcza się dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. W placówce można umieścić również dziecko poniżej 10 roku życia ale tylko w przypadku, gdy w placówce umieszczona jest jego matka lub ojciec, przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

W Powiecie Gryfińskim funkcjonują 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze, które są placówkami opiekuńczo-wychowawczymi typu socjalizacyjnego, w tym jedna z placówek pełni również funkcję interwencyjną. Wszystkie placówki organizacyjnie wchodzi w skład Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Chojnie.

Powiat zapewnia wspólną obsługę ekonomiczno - administracyjną i organizacyjną prowadzonych placówek opiekuńczo - wychowawczych, poprzez centrum administracyjne do obsługi tych placówek.

Na dzień 31.12.2023 r. instytucjonalna piecza zastępcza dysponowała łącznie 56 miejscami tj.

1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 1 w Chojnie - 14 miejsc
2. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 2 w Chojnie - 14 miejsc
3. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3 w Trzcińsku-Zdroju - 14 miejsc
4. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 4 w Trzcińsku-Zdroju - 14 miejsc.

Od dnia 01.01.2021 r. w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość w pieczy zastępczej ale nadal kontynuują naukę.

W dniu 08.07.2021 r. Starosta Gryfiński otrzymał zezwolenie Wojewody Zachodniopomorskiego na prowadzenie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej nr 4 w Trzcińsku-Zdroju przy ul. Dworcowej 1 – na czas nieokreślony.

W dniu 19.08.2021 r. Zarząd Powiatu Gryfińskiego podjął uchwałę Nr 506/2021 w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej nr 4 w Trzcińsku-Zdroju oraz utworzył plan wydatków dla nowo powstałej jednostki budżetowej. Od tego dnia placówka zyskała samodzielność finansową. Z dniem utworzenia Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej nr 4 w Trzcińsku-Zdroju, która pełni jednocześnie funkcję socjalizacyjną i interwencyjną, powiat uzyskał możliwość umieszczania dzieci w placówce w sytuacjach interwencyjnych – bez postanowienia sądu.

Wg danych na dzień 31.12.2023 r. w placówkach przebywa 57 wychowanków:

- 1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 1 w Chojnie – 14 wychowanków**
- 2. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 2 w Chojnie – 14 wychowanków**
- 3. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3 w Trzcińsku-Zdroju – 14 wychowanków**
- 4. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3 w Trzcińsku-Zdroju – 15 wychowanków (za zgodą wojewody na przyjęcie dziecka ponad stan).**

Z ogólnej liczby wychowanków przebywających w placówkach, 41 pochodzi z terenu naszego powiatu, 5 wychowanków to dzieci cudzoziemskie a 3 wychowanków pochodzi z terenu innych powiatów (Wałcz i Kołobrzeg).

W latach 2021-2023 do placówek opiekuńczo-wychowawczych działających w naszym powiecie, trafiło 57 dzieci, z czego 9 to dzieci cudzoziemskie. Z wszystkich przyjętych dzieci, 10 wróciło do domu rodzinnego (interwencje) ale 47 pozostało w placówkach. W roku 2023 1 dziecko umieszczono w Regionalnej Placówce Opiekuńczo-Terapeutycznej w Dębnie, na terenie Powiatu Myśliborskiego,

ze względu na stan jego zdrowia, który wymagał specjalistycznej opieki i rehabilitacji. W Powiecie Gryfińskim obserwujemy w ciągu ostatnich trzech lat wzrost liczby dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych i w związku z tym na dzień 31.12.2023 r. na umieszczenie w placówce oczekuje 5 dzieci.

Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2021– 2023, wg miejsca pochodzenia dziecka.

GMINA	LICZBA DZIECI		
	2021	2022	2023
Banie	-	3	-
Cedynia	-	1	4
Chojna	-	1	-
Gryfino	3	6	6
Mieszkowice	-	1	-
Moryń	-	-	1
Stare Czarnowo	1	-	3
Trzcianko-Zdrój	-	5	7
Widuchowa	6	-	-
Dzieci cudzoziemskie	-	5	4
Dziecko z innego powiatu	-	1	-
RAZEM	10	23	25

**KOSZTY POBYTU DZIECI W INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ
W LATACH 2021-2023**

Lata:	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Liczba miejsc w placówkach	56	56	56
Średnia liczba wychowanków objętych opieką	53	54	55
Liczba osób zatrudnionych w placówce	45	42	44
Ogólny koszt utrzymania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających w Powiecie Gryfińskim	3.486.422,53 w tym: CPOW: 3.214.145,56 POW 4: 272.276,97	3.763.498,07 w tym: CPOW: 2.861.738,23 POW 4: 901.759,84	4.590.593,97 w tym: CPOW: 3.456.922,18 POW 4: 1.133.671,79
Średni miesięczny koszt utrzymania w placówce	POW Nr 1, Nr 2, Nr 3 – 4.428,89 POW Nr 4 – 5.900,26	POW Nr 1, Nr 2, Nr 3 – 5.706,32 POW Nr 4 – 4.664,67	POW Nr 1, Nr 2, Nr 3 – 6.511,85 POW Nr 4 – 5.927,89

Kierunki polityki prorodzinnej państwa oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakazują podejmowanie działań w zakresie przechodzenia z instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem do rodzinnych form opieki. Zgodnie z tą zasadą skierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy, może nastąpić po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. Placówki opiekuńczo-wychowawcze mają ulegać przekształceniu i podejmować realizację nowych form pracy z dzieckiem i rodziną.

IV. 3. WSPARCIE USAMODZIELNIONYCH WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

Usamodzielnienie wychowanków stanowi docelowe zadanie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Przygotowanie młodych ludzi do pracy i uczestnictwa w życiu społecznym obejmuje szeroki zakres działań i jest wieloletnią i ciągłą pracą opiekunów. Już od najmłodszych lat dzieci uczą się samodzielnego wykonywania czynności dnia codziennego a w miarę ich rozwoju otrzymują większą swobodę w podejmowaniu decyzji dotyczących ich osoby.

Proces usamodzielnienia się wychowanków opuszczających pieczę zastępczą powinien być oparty na maksymalnej aktywności podopiecznych pod dyskretnym okiem opiekuna i wsparciu powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej zapewnia osobom usamodzielnianym pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Powiat właściwy ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej zapewnia pomoc na zagospodarowanie, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz pomoc prawną i psychologiczną.

Pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie udzielana jest na wniosek osoby usamodzielnianej.

1. Wysokość pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki wynosi nie mniej niż **681 zł** miesięcznie.
2. Pomoc na usamodzielnienie, w przypadku wychowanka opuszczającego rodzinę zastępczą spokrewnioną - nie mniej niż **4486 zł**, jeżeli przebywa w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat. Wysokość świadczenia w przypadku wychowanków opuszczających rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą wynosi:
 - a) w przypadku pobytu w pieczy zastępczej poniżej 2 lat, jednak nie krócej niż 1 rok - w wysokości nie mniejszej niż **2244 zł**
 - b) w przypadku pobytu w pieczy zastępczej od 2 do 3 lat - w wysokości nie mniejszej niż **4486 zł**
 - c) W przypadku pobytu w pieczy zastępczej powyżej 3 lat - w wysokości nie mniejszej niż **8968 zł**

3. Pomoc na zagospodarowanie wypłacana jest jednorazowo, w wysokości nie mniejszej niż **2039 zł** (osoba posiadająca orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności otrzyma pomoc w wysokości nie mniejszej niż **4077 zł**) lub w formie rzeczowej.

KOSZTY ŚWIADCZEŃ WYPŁACONYCH USAMODZIELNIONYM WYCHOWANKOM W LATACH 2021-2023

Usamodzielnienia wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych			
Rok:	2021	2022	2023
Liczba wychowanków objętych pomocą	7	8	10
Kwota ogółem:	30.418,00	40.353,17	47.552,00
świadczenie na kontynuowanie nauki	16.540,00	19.627,17	28.501,00
świadczenie pieniężne na usamodzielnienie	13.878,00	18.944,00	19.051,00
świadczenie na zagospodarowanie	-	1.782,00	-
Usamodzielnienia wychowanków z rodzin zastępczych			
Liczba wychowanków objętych pomocą	29	23	37
Kwota ogółem:	117.891,00	104.453,00	174.088,00
świadczenie na kontynuowanie nauki	92.463,00	95.300,00	93.974,00
świadczenie pieniężne na usamodzielnienie	18.648,00	7.458,00	59.981,00
świadczenie na zagospodarowanie	6.780,00	1.695,00	20.133,00

Osobom usamodzielnionym, które opuściły rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą i nie mają zabezpieczonych potrzeb mieszkaniowych, Powiat Gryfiński zapewnia pomoc w formie pobytu w mieszkaniu treningowym, na okres niezbędny do usamodzielnienia, maksymalnie do ukończenia 26. roku życia.

Warunkiem ubiegania się o mieszkanie treningowe jest ukończenie 18. roku życia, kontynuowanie nauki lub podjęcie pracy zawodowej, realizacja indywidualnego programu usamodzielnienia oraz udokumentowane podjęcie starań o przyznanie mieszkania z zasobów gminnych.

Pomoc w tej formie jest udzielana wychowankom od 2009 r. W latach 2021-2023 z tej pomocy skorzystało 5 wychowanków.

V. ORGANIZOWANIE SZKOLEŃ ORAZ WSPARCIA DLA RODZIN ZASTĘPCZYCH, PROWADZĄCYCH RODZINNE DOMY DZIECKA ORAZ KANDYDATÓW DO PEŁNIENIA FUNKCJI RODZINY ZASTĘPCZEJ LUB RODZINNEGO DOMU DZIECKA

W ramach wsparcia rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo – wychowawczych, a także dzieci i młodzieży, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie podejmuje szereg działań, do których należy m.in.: **organizowanie szkoleń, warsztatów i spotkań ze specjalistami z dziedziny rozwoju i wychowania dziecka mających na celu wzmocnienie, podnoszenie lub nabycie kwalifikacji rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.**

SZKOLENIA – WARSZTATY

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie koordynuje działanie grupy wsparcia będącej formą niespecjalistycznej pomocy wsparcia społecznego. W ramach grupy wsparcia, rodziny otrzymują pożyteczne informacje, relacjonują własne doświadczenia związane z danym problemem, słuchają doświadczeń innych, doświadczają empatycznego zrozumienia oraz nawiązania kontaktów społecznych z osobami o podobnych doświadczeniach.

Ponadto organizowano szkolenia i warsztaty podnoszące kompetencje wychowawcze rodzin zastępczych, ułatwiające i wspomagające ich funkcjonowanie m.in. „FAS/FASD – Płodowy Zespół Alkoholowy”, Szkolenie „Skutki psychologicznego funkcjonowania w relacjach pandemii COVID-19”, „Jak wychowywać i nie zwariować”, „Zasady prawidłowej i skutecznej komunikacji z dzieckiem”, „Zaburzenia więzi emocjonalnych wśród dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych.” „Motywacja rodzin zastępczych do realizacji swoich zadań”, „Uzależnienia behawioralne dzieci i młodzieży”, „Domowe opowieści - jak efektywnie rozmawiać z dzieckiem”.

Na terenie Powiatu funkcjonują dwa „Kluby Rodzica Zastępczego” w Gryfinie i w Chojnie, skupiające rodziny zastępcze.

Rodziny zastępcze i RDD mają możliwość skorzystania ze wsparcia w formie rodzin pomocowych. Zgodnie z art. 73 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub

prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej. Piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej, w szczególności w okresie:

- 1) czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w związku z wypoczynkiem, o którym mowa w art. 69, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu,
- 2) nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie zatrudnia 3 psychologów, radcę prawnego, mediatora, którzy są gotowi nieść rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomoc i wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i prawne w sytuacji, gdy będzie taka potrzeba. Zapewniane poradnictwo ma na celu również zachowanie i wzmocnienie kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. W miarę zgłoszonych, a także zaobserwowanych potrzeb, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej kierują rodziny i ich podopiecznych do specjalistów np. pedagoga, psychologa, logopedy, psychiatry itp.

REALIZACJA PROJEKTÓW

W latach 2021-2023 r. realizowane były projekty Programu Osłonowego „WSPIERANIE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W TWORZENIU SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE” „DZIECI - DZIECIOM”

Działania założone w każdym z projektów obejmują wsparcie opiekunów zastępczych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

Rok 2021 – „Gra w zielone” – 20 dzieci

Rok 2022 – „W świecie wyobraźni” – 20 dzieci

Rok 2023 – „Dzieci – Dzieciom” – 20 dzieci

Ponadto w PCPR w Gryfinie prowadzony jest ciągły nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Osoby ubiegające się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej mogą zgłosić się do pracowników zespołu ds. pieczy zastępczej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie osobiście lub telefonicznie celem uzyskania informacji o obowiązującej procedurze oraz o warunkach jakie winni spełnić kandydaci. Pracownicy

tutejszego Centrum przedstawiają wykaz dokumentów, jakie należy dostarczyć, nakreślają specyfikę funkcjonowania rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych lub prowadzących rodzinny dom dziecka oraz uświadamiają problemy dziecka kierowanego do pieczy zastępczej.

PCPR w Gryfinie promuje idee rodzicielstwa zastępczego w środowisku lokalnym oraz buduje pozytywny wizerunek rodzinnej pieczy zastępczej m.in. poprzez: informacje na stronie internetowej i FB PCPR w Gryfinie na temat rodzicielstwa zastępczego, poszukiwanie kandydatów na rodziców zastępczych oraz działań integracyjnych i promocyjnych podejmowanych przez Centrum, ogłoszenia w prasie lokalnej, organizację festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz Mikołajek dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, reklam zamieszczanych na autobusach linii Gryfino-Szczecin, reklam wyświetlanych w sklepach INTERMARCHE, dystrybucji ulotek „Jak zostać rodziną zastępczą” (na terenie powiatu, PCPR, przychodnie urzędy, sklepy itp., ogłoszeń na stronach internetowych Urzędów Gmin i Miast i Ośrodkach Pomocy Społecznej Powiatu Gryfińskiego o naborze kandydatów na rodziców zastępczych.

VI. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH NA LATA 2024 – 2026

Określając niniejszy limit rodzin zastępczych zawodowych dokonano analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej w powiecie gryfińskim. Zasięgnięto informacji z gmin na temat liczby rodzin zagrożonych odebraniem dzieci, tak aby limit tych rodzin był dostosowany do potrzeb zapewnienia im profesjonalnej opieki, jak również do możliwości finansowych powiatu.

Limit zawodowych rodzin zastępczych w powiecie gryfińskim na lata 2024– 2026.

Rok	Planowany limit rodzin zastępczych zawodowych
2024	6
2025	7
2026	7

VII. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cele programu

1. Rozwój systemu pieczy zastępczej w Powiecie Gryfińskim z ukierunkowaniem na rodzinne formy pieczy zastępczej poprzez tworzenie warunków do powstawania nowych rodzinnych form pieczy zastępczej.
2. Zapewnienie dostatecznej liczby miejsc dla dzieci pozbawionych opieki i wychowania rodziców poprzez wspieranie istniejącego systemu rodzinnej pieczy zastępczej, przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym oraz wypaleniu zawodowemu opiekunów zastępczych.
3. Utrzymanie obowiązujących standardów opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
4. Zwiększenie współpracy gmin i powiatu na rzecz rozwiązywania problemów w rodzinach biologicznych w celu zwiększenia szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego.
5. Wsparcie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w celu ułatwienia im prawidłowego funkcjonowania w życiu społecznym.

Podobnie jak w programie na lata 2021-2023, głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 – 2026 pozostaje rozwój systemu pieczy zastępczej w powiecie gryfińskim z ukierunkowaniem na rodzinne formy pieczy zastępczej.

1. TWORZENIE WARUNKÓW DO POWSTAWANIA NOWYCH RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ (RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE, ZAWODOWE, RODZINNE DOMY DZIECKA)				
ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	INSTYTUCJE ODPWIEDZIALNE	PLANOWANA WARTOŚĆ WSKAŹNIKA ROCZNIE
1. Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba i rodzaj przeprowadzonych działań informacyjno-promocyjnych.	Lata 2024–2026	PCPR	12
2. Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych, do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.	Liczba pozyskanych kandydatów na rodziców zastępczych i do prowadzenia rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Liczba utworzonych/przekształconych rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i RDD.	Lata 2024–2026	PCPR	5 1
3. Prowadzenie wstępnej kwalifikacji oraz organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, do prowadzenia RDD i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.	Liczba osób, które otrzymały pozytywną wstępną kwalifikację do szkolenia. Liczba przeprowadzonych szkoleń. Liczba osób, które uzyskały świadectwo ukończenia szkolenia. Liczba osób, które uzyskały zaświadczenie kwalifikacyjne.	Lata 2024–2026	PCPR	5 1 5 5
4. Zabezpieczenie środków finansowych na tworzenie nowych rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.	Kwota przyznanych środków na tworzenie nowych form pieczy zastępczej	Lata 2024-2026	Powiat Gryfiński	30.000

2. WSPIERANIE ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU RODZINNEJ PIELICZY ZASTĘPCZEJ, PRZECIWDZIAŁANIE SYTUACJOM KRYZYSOWYM ORAZ WYPALENIU ZAWODOWEMU OPIEKUNÓW ZASTĘPCZYCH

1. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzinnych form pieczy zastępczej	Ilość zorganizowanych spotkań.	Lata 2024-2026	PCPR	2
	Liczba osób korzystających z grupy wsparcia.			5
2. Organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje wychowawcze rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w oparciu o zgłoszone potrzeby rodzin bądź potrzeby zauważone przez pracowników zespołu ds. pieczy zastępczej	Ilość przeprowadzonych szkoleń.	Lata 2024-2026	PCPR	3
	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach.			20
3. Udzielanie rodzinom zastępczym i prowadzącym RDD specjalistycznego wsparcia w tym: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego oraz terapeutycznego.	Liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem.	Lata 2024-2026	PCPR	37
	Liczba zatrudnionych specjalistów.			3
	Liczba porad udzielonych przez specjalistów.			37
4. Integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej, m.in. poprzez organizowanie spotkań integracyjnych i okolicznościowych	Ilość i rodzaj zorganizowanych spotkań integracyjnych i okolicznościowych.	Lata 2024-2026	PCPR	
5. Wsparcie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka poprzez rodziny pomocowe.	Liczba rodzin zastępczych i RDD, które skorzystały ze wsparcia rodzin pomocowych.	Lata 2024-2026	PCPR	2
	Liczba rodzin pomocowych.			5
	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach pomocowych.			28

6. Zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.	Liczba rodzin zastępczych i RDD, które skorzystały ze wsparcia osoby do pomocy. Liczba zatrudnionych osób do pomocy.	Lata 2024-2026	PCPR	5 5
7. Zwiększenie liczby i rodzaju specjalistycznych form wsparcia dedykowanych dzieciom o szczególnych potrzebach.	Liczba przeprowadzonych diagnoz. Liczba dzieci objętych wsparciem specjalistycznym.	Lata 2024-2026	PCPR	40 56
8. Organizowanie rodzinom zastępczym i RDD pomocy wolontariuszy.	Liczba rodzin, które zwróciły się o pomoc wolontariuszy. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy wolontariuszy	Lata 2024-2026	PCPR	1 1
9. Organizowanie szkoleń i warsztatów dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, w oparciu o zgłoszone potrzeby rodzin bądź potrzeby zauważone przez pracowników zespołu ds. pieczy zastępczej.	Ilość przeprowadzonych szkoleń/warsztatów. Liczba dzieci uczestniczących w szkoleniach/warsztatach.	Lata 2024-2026	PCPR	1 10
10. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz RDD opieki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	Lata 2024-2026	PCPR	9 130
11. Doskonalenie zawodowe kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej.	Liczba pracowników PCPR pracujących w obszarze pieczy zastępczej, biorących udział w szkoleniach i konferencjach.	Lata 2024-2026	PCPR	10

	Liczba szkoleń/warsztatów/konferencji, w których brali udział pracownicy zespołu ds. pieczy zastępczej.			2
12. Realizacja programów/projektów na rzecz pieczy zastępczej.	Liczba realizowanych projektów.	Lata 2024-2026	Powiat Gryfiński	1
13. Organizacja czasu wolnego dla dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej, w tym: w formie zajęć świetlicowych, wyjazdów na ferie, wakacje.	Liczba dzieci biorących udział w spotkaniach, wyjazdach.	Lata 2024-2026	PCPR	10
14. Zabezpieczenie środków finansowych na sukcesywny wzrost wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka oraz świadczeń wypłacanych rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka.	zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	Lata 2024-2026	Powiat Gryfiński	38.700
3. UTRZYMANIE OBOWIĄZUJĄCYCH STANDARDÓW OPIEKI I WYCHOWANIA W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH				
1. Zapewnienie w funkcjonujących placówkach opiekuńczo-wychowawczych ustawowych standardów opieki i wychowania.	Liczba wychowanków umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Liczba dzieci umieszczonych ponad stan – art. 95 ust. 3a	Lata 2024-2026	PCPR	56 2
2. Organizowanie szkoleń, kursów, warsztatów dla wychowanków umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Ilość przeprowadzonych szkoleń, kursów, warsztatów. Liczba wychowanków uczestniczących w szkoleniach, kursach, warsztatach.	Lata 2024-2026	CPOW	4 25

3. Integracja wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej.	Liczba oraz rodzaj spotkań integracyjnych (wyjazd do kina, parku rozrywki). święta, urodziny	Lata 2024-2026	CPOW	4 56
4. Zwiększenie liczby i rodzaju specjalistycznych form wsparcia dzieci o szczególnych potrzebach.	Liczba przeprowadzonych diagnoz. Liczba wychowanków korzystających ze wsparcia specjalistycznego.	Lata 2024-2026	CPOW, PCPR	30 40
4. ZWIĘKSZENIE WSPÓLPRACY GMIN I POWIATU NA RZECZ POWRÓT DZIECI DO ŚRODOWISKA RODZINNEGO				
1. Prowadzenie działań ukierunkowanych na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.	Liczba ocen sytuacji dziecka dokonanych z udziałem asystenta rodziny lub pracownika socjalnego. Liczba planów pomocy dziecku sporządzonych we współpracy z asystentem rodziny lub pracownikiem socjalnym. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Liczba rodzin biologicznych objętych wsparciem w formie: terapii, grupy wsparcia, szkolenia z podnoszenia kompetencji rodzicielskich.	Lata 2024-2026	PCPR, OPS	320 320 10 10
2. Umożliwianie i pomoc w kontaktach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznym.	Liczba dzieci, które utrzymują kontakt z rodzicami. Liczba dzieci, które są urlopowane do rodziców.	Lata 2024-2026	PCPR, OPS	100 20
3. Działania ukierunkowane na uregulowanie sytuacji prawnej wychowanków umieszczonych w pieczy zastępczej.	Liczba wychowanków posiadających uregulowaną sytuację prawną. Liczba złożonych do sądu wniosków o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka.	Lata 2024-2026	PCPR	160 20

4. Wzmocnienie współpracy i wymiana informacji pomiędzy instytucjami na rzecz powrotu dziecka do rodziny.	Liczba zespołów dotyczących omówienia sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Liczba wniosków do sądu o powrót dziecka do rodziców.	Lata 2024-2026	Instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny	320 5
5. WSPARCIE USAMODZIELNIANYCH WYCHOWANKÓW RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ				
1. Pomoc w opracowaniu i modyfikowaniu programów usamodzielnienia oraz wspieranie w ich realizacji.	Ilość opracowanych i realizowanych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia. Liczba wychowanków, którzy realizują program i korzystają ze wsparcia w procesie usamodzielnienia.	Lata 2024-2026	PCPR, CPOW	20 30
2. Pomoc osobom usamodzielnianym w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym.	Ilość złożonych wniosków o przydzielenie mieszkania z zasobów gminy. Ilość miejsc w mieszkaniach treningowych. Ilość osób, którym udzielono wsparcia w formie mieszkania treningowego.	Lata 2024-2026	PCPR, Powiat Gryfiński	5 3 3
3. Udzielenie pomocy na usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki.	Liczba osób, którym udzielono wsparcia w poszczególnych formach pomocy.	Lata 2024-2026	PCPR	40
4. Zapewnienie osobom usamodzielniającym się poradnictwa specjalistycznego (pomoc prawna, psychologiczna, doradztwo zawodowe).	Liczba osób, które zgłosiły potrzebę skorzystania z poradnictwa specjalistycznego.	Lata 2024-2026	PCPR, CPOW	3
5. Monitorowanie procesu usamodzielnienia osób z niepełnosprawnością - ryzyko powrotu do pieczy zastępczej.	Liczba usamodzielnionych wychowanków, którzy złożyli wniosek o powrót do pieczy zastępczej.	Lata 2024-2026	PCPR, CPOW	1

Zakłada się osiągnięcie zaplanowanych celów poprzez realizację wszystkich przedstawionych w Programie zadań. W trakcie realizacji Programu możliwe jest napotkanie trudnień i zagrożeń niezależnych od realizatorów. Wśród największych zagrożeń, mogących mieć negatywny wpływ na realizację działań ujętych w Programie wskazać należy:

1. Zbyt małą ilość kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych lub do prowadzenia rodzinnych domów dziecka.
2. Brak osób gotowych do przyjęcia do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania lub nastolatków.
3. Brak współpracy ze strony rodziców naturalnych w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej.
4. Utrudnianie lub uniemożliwianie przez rodziców biologicznych procesu przysposobienia dziecka.
5. Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka.
6. Nierealizowanie przez usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki Indywidualnych Programów Usamodzielniania.

VIII. ADRESACI I REALIZATORZY PROGRAMU

Adresatami powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024 – 2026 są:

1. dzieci przebywające w pieczy zastępczej
2. rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka
3. rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej
4. usamodzielnieni wychowankowie pieczy zastępczej
5. kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka
6. rodziny zastępcze pomocowe
7. pracownicy placówek opiekuńczo-wychowawczych działających w Powiecie Gryfińskim.

Realizatorem niniejszego Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie przy współpracy:

1. Starostwa Powiatowego w Gryfinie;
2. Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Gryfińskiego;
3. Sądu Rejonowego w Gryfinie;
4. Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Gryfinie;
5. Rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
6. Placówek opiekuńczo – wychowawczych;
7. Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Gryfinie;
8. Komendy Powiatowej Policji w Gryfinie;
9. Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Koszalinie – Oddział w Szczecinie;
10. Placówek służby zdrowia;
11. Placówek oświatowych.

IX. PLANOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Program jest finansowany ze środków budżetowych Powiatu Gryfińskiego. Podmioty odpowiedzialne za jego realizację mogą pozyskiwać dodatkowe środki finansowe z administracji rządowej oraz innych źródeł, m.in. ze środków unijnych. Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa lub środki Funduszu Pracy na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.

W związku z powyższym, do podstawowych źródeł finansowania programu należą:

- budżet PCPR
- dotacje celowe z budżetu państwa
- współfinansowanie przez gminy pobytu dzieci w pieczy zastępczej
- środki pozabudżetowe pozyskiwane przy współpracy z podmiotami niepublicznymi
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków MRiPS oraz Fundusze Europejskie.

ZASADY FINANSOWANIA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi:

- 1) wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 2) średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 3) koszty objęcia rodziny zastępczej opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 4) wydatki na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Powiat, na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dziecko rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka lub placówka opiekuńczo-wychowawcza, zawiera z powiatem, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie.

**KOSZTY POBYTU DZIECI POCHODZĄCYCH Z TERENU POWIATU
GRYFIŃSKIEGO A PRZEBYWAJĄCYCH W RODZINACH ZASTĘPCZYCH
I PLACÓWKACH NA TERENIE INNYCH POWIATÓW**

Rok	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze			
Ogółem:	176.657,14	137.943,42	228.984,34
Placówki opiekuńczo-wychowawcze			
Ogółem:	112.253,66	115.411,36	242.426,84

**DOCHODY Z TYTUŁU POBYTU DZIECI Z INNYCH POWIATÓW
A PRZEBYWAJĄCYCH W RODZINACH ZASTĘPCZYCH I PLACÓWKACH
NA TERENIE POWIATU GRYFIŃSKIEGO**

Rok	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze			
Ogółem	393.594,37	416.065,39	526.552,47
Placówki opiekuńczo-wychowawcze			
Ogółem:	530.004,80	408.205,34	304.141,39

**ZASADY WSPÓLFINANSOWANIA PRZEZ GMINY
POBYTU DZIECKA W PIECZY ZASTĘPCZEJ**

Od 01.01.2012 r. w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, rodzinnej lub instytucjonalnej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

**WYDATKI POKRYTE PRZEZ GMINY ZA DZIECI PRZEBYWAJĄCE
W RODZINACH ZASTĘPCZYCH I PLACÓWKACH
OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH**

Rok	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze			
Gmina			
Gryfino	300.534,65	361.880,30	445.886,40
Mieszkowice	32.342,98	43.158,96	64.177,22
Chojna	102.224,89	113.455,38	145.793,19
Widuchowa	102.741,77	117.822,42	137.271,62
Trzcіńsko-Zdrój	16.996,86	22.529,68	24.098,02
Banie	44.565,49	73.735,27	96.817,84
Cedynia	17.753,50	14.418,61	19.456,40
Moryń	26.736,96	27.989,87	38.015,77
Stare Czarnowo	25.811,72	32.181,87	36.287,50
Ogółem:	669.708,82	798.172,36	1.007.803,96
Placówki opiekuńczo-wychowawcze			
Gmina			
Banie	61.321,28	7.013,22	46.923,06
Cedynia	69.991,03	100.407,40	132.806,89
Chojna	83.047,33	91.421,67	87.174,67
Gryfino	118.060,17	210.403,76	271.527,82
Mieszkowice	376.682,37	431.625,76	395.891,48
Moryń	-	-	8.413,79
Stare Czarnowo	23.159,90	28.434,51	3.091,16
Trzcіńsko-Zdrój	-	17.910,42	129.132,30
Widuchowa	14.751,61	54.055,56	16.604,58
Ogółem:	747.013,69	941.272,30	1.091.565,75

X. MONITORING I EWALUACJA

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie jako koordynator Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 – 2026 w Powiecie Gryfińskim zobligowane jest do prowadzenia monitoringu jego realizacji.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie poddawany systematycznej ocenie pod kątem stopnia wdrażania poszczególnych celów i zadań na podstawie analizy wskaźników ich realizacji. Monitoring będzie procesem obserwacji zmian ilościowych i jakościowych pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej.

Informacje dotyczące realizacji Programu w poszczególnych latach będą zawarte w corocznych sprawozdaniach z efektów pracy organizatora pieczy zastępczej.

Ponadto sporządzane są sprawozdania rzeczowo – finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, a następnie przekazywane właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego CAS.

Analiza ilościowa i jakościowa powyższych wskaźników umożliwi po zakończeniu okresu realizacji Programu przyjętego na lata 2024 - 2026, dokonanie analizy porównawczej efektów działań podjętych w kolejnych etapach sprawozdawczości, co stanowić będzie podstawę do dokonania oceny efektywności i stopnia realizacji przyjętych celów.

XI. ZAKOŃCZENIE

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej jest przewidziany do realizacji na lata 2024 – 2026 i stanowi kompleksowy system wspierania rodzicielstwa zastępczego. Niniejszy dokument pozwala zaplanować działania umożliwiające rozwój rodzinnych i instytucjonalnych form opieki zastępczej oraz pracę z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na rzecz powrotu dziecka do rodziny. Program ten ma istotne znaczenie dla zapewnienia specjalistycznego wsparcia dzieciom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Niniejszy Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się problemów, potrzeb i możliwości finansowych Powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej. Zadania i działania zawarte w niniejszym dokumencie mogą być korygowane w przypadku wystąpienia takiej konieczności.